

Knjiga na stolu

DENIS DERK

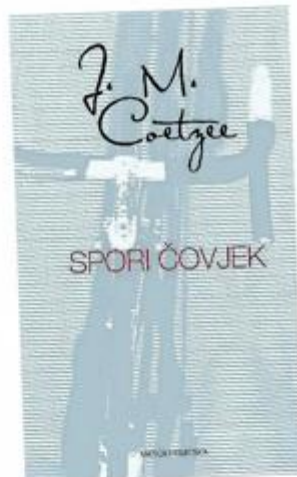
Južnoafričkom nobelovcu glavni lik i hrvatska obitelj u Australiji

Južnoafrički literarni nobelovac John Maxwell Coetzee jedan je od najnagrađivanijih pisaca današnjice. Osim Nobela 2003. godine, čak dva puta dobio je i Bookerovu nagradu, i to 1983. godine za roman "Život i doba Michaela K." i 1999. za "Sramotu", jedan od njegovih najpoznatijih i najčitanijih romana. Roman "Spori čovjek", koji je nedavno objavila Matica hrvatska u prijevodu Vjere Balen Heidl, Coetzee je u javnost pustio još 2005. godine, dakle netom nakon što je dobio Nobela. Taj roman hrvatskoj bi publici mogao biti zanimljiv i po tome što je među glavnim likovima i hrvatska obitelj Jokić, ekonomski gastarbajteri koji su odlučili životnu sreću potražiti u dalekoj Australiji. Coetzeeu je u tom hrvatskom rukavcu romana jamačno pomagala Arijana Božović, njegova beogradska prevoditeljica kojoj se zahvalio na kraju knjige. Iako školovani – majka obitelji, Zadranka Marijana Jokić, restauratorica umjetnina, a suprug Miroslav tehničar specijaliziran za tehnološku obradu antikviteta – u Australiji se bave sasvim drugim poslovima. Marijana je terenska medicinska sestra i njegovateljica, Miroslav radnik u tvornici automobila. Imaju dvije kćeri i sina Dragu, prelijepog i dobro odgojenog mladića, rođenog zavodnika za kojeg se čini da s podjednakim uspjehom zavodi i žene i muškarce. Obitelj Jokić ulazi u radnju "Sporog čovjeka" u trenutku kada glavni lik, vitalni i situirani šezdesetogodišnji samac Paul Rayment preživi tešku prometnu nesreću u kojoj je stradao kao fanatični biciklist koji se neumorno vozi australskim cestama svih mogućih kategorija.

Posljedice nesreće takve su da mu liječnici bez puno priče i empatije amputiraju nogu, točnije dio noge, uključujući i koljeno, pa Rayment postaje invalid kojem je potrebna stalna pomoć u samotnjačkom domaćinstvu. Naš razočarani i zatečeni junak ni za živu glavu ne želi protezu, što ga osuđuje na ovisnost o drugim ljudima, tj. njegovateljicama. I tako mu u život, nakon nekoliko njegovateljica kojima nikako nije bio zadovoljan, ulazi putena Hrvatica Marijana, u koju se šezdesetogodišnjak zaljubljuje, ne možda naglo, ali zato fatalno, opsesivno razmišljajući o njezinim istaknutim, jedrim fizičkim atributima. I zbog te predimenzionirane ljubavi spreman je financirati skupo školovanje njezinu sinu Dragi, s čime se nikako ne može pomiriti Marijanin ljubomorni i posesivni, a na mahove i na fizičko nasilje spreman suprug Miroslav, kao pravi hrvatski konzervativni pater familias. No, da ne bi ispalo da je nobelovac napisao suhoparnu svakodnevnu priču iz tmurnog obiteljskog života jedne tipične emigrantske obitelji koja u stranoj zemlji mora primati i udarce ispod pojasa, u roman je ubacio lik Elizabeth Costello, australske književnice svjetskoga glasa koji je već koristio i u nekim drugim djelima. Napasna Elizabeth Costello u "Sporom čovjeku" Raymentova je savjest i glas razuma

'Spori čovjek', John Maxwell Coetzee, Matica hrvatska, s engleskog prevela Vjera Balen Heidl, uredio Luka Vukšić, cijena 150 kuna

koji je, kao što to s razumom često biva, malograđanski dosadan. Elizabeth je osoba koja se svim silama bori protiv Raymentove neobuzdane i nekontrolirane strasti prema lijepoj hrvatskoj njegovateljici pa mu za gašenje iznenadne seksualne žeđi nudi čak i neugledne i nesigurne žene koje su za seks spremne prihvatiti i novac.

Ali šezdesetogodišnjeg zaljubljenika u umjetničke i stare fotografije to ne može zadovoljiti. On želi originalnu i izvornu ljubavnu, makar i platonsku vezu, a ne prisilni i otuđeni, ponižavajući seks za jednu noć koji mu na pladnju isporučuje spletkama sklona E. Costello. Rayment se (baš kao ni Coetzee) nikako ne može riješiti uporne i sveprisutne Costellice, koja ovdje postaje metafora za književnika koji ne može izmaštati svoje likove, nego ih traži u svakodnevnom životu, u bližoj ili daljnjoj obitelji, susjedstvu, među poznanicima svih vrsta... među stvarnim ljudima i događajima utemeljenim u stvarnosti. Elizabeth Costello ide Raymentu toliko na živce da zaboravlja i na džentlmenški kod ponašanja, pa jedva čeka da je se riješi, bez obzira na posljedice. Ali, ne bojte se, ovaj Coetzeeov roman nema kriminalistički rasplet na štetu australske književnice, iako se u njegovim literarnim eruditskim prostranstvima prepunim citatnosti i neskrivene aluzivnosti kriju i takvi potencijali.

Izvor: Večernji list, 4. IX. 2021, str. 63.